

Akciğer kanseri taraması

Akciğer kanseri taraması, semptomlar ortaya çıkmadan hastalığı erken bir aşamada bulmak için testlerin kullanıldığı bir işlemdir.

Diğer kanserlerin aksine, akciğer kanseri için rutin tarama dünya çapında yaygın değildir. Ancak araştırmalar akciğer kanseri taramasının hayatta kalma oranlarını artırabileceğini göstermiştir. Çok sayıda sağlık organizasyonu, yüksek riskli olarak kabul edilen kişiler için devletlerin ve uluslararası kuruluşların programlar sunmaya başlaması için çağrıda bulunmaktadır.

Bu bilgi formunda, akciğer kanseri taramasının ne olduğu, taramaya ilişkin riskler ve avantajlar ile sağlık organizasyonlarının mevcut konumu ele alınmaktadır.

Genel Bakış

Akciğer kanseri, Avrupa'daki en ölümcül kanserdir; kolon, meme ve prostat kanserlerinin tümünden daha fazla ölüme neden olmaktadır. Semptomlara dayalı olarak akciğer kanseri tespit edildiğinde, hastalık çoğunlukla ileri aşamada olup tedavinin çok daha az etkili olmasına neden olmaktadır.

Tarama ile kanser çok daha erken bir aşamada tespit edilebilir. Kanserin erken bulunması, tedavilerin daha çok işe yarayacağı ve hatta akciğer kanserinin tedavi edilebileceği, hastalık ile yaşayan kişilerde daha iyi sonuçların elde edileceği ve tıbbi masrafların azalacağı anlamına gelir.

Akciğer kanseri taraması nasıl yapılır?

Akciğerlerinizin ne kadar sağlıklı olduğunu tespit etmek için çok sayıda test mevcuttur. Akciğer kanserini erken aşamada tespit etmek için en etkili olarak görülen test bir düşük doz BT (Bilgisayarlı Tomografi) taramasıdır. Bu taramada, göğsün çok sayıda resmini çekmek için x ışınları ve bilgisayar teknolojisi kullanılır. Akciğerlerinizin ayrıntılı resimlerinin oluşturulması için bir bilgisayar bu görüntüleri bir araya getirir. Bu görüntüler, sıradan röntgen filmlerinden daha ayrıntılıdır.

Bir tarama programı, belirli insan gruplarının düzenli aralıklarla rutin bir şekilde kontrol edilmesi anlamına gelir. Bu tür programlar çok sayıda ülkede meme ya da rahim ağzı kanseri gibi diğer kanserler için mevcut olup bu programlarda belirli bir yaş gurubundaki kadınlara rutin olarak tarama uygulanır.

Bir düşük doz BT taramasında neler olur?

Düşük doz BT taramaları hızlıdır ve acı vermez. Tarama makinesi genellikle ortasında kısa bir tünel olan geniş, simit şeklindeki bir makinedir. Görüntüler, siz tarama makinesinin altında, kısa tünelin içine ve dışına doğru hareket eden düz bir yatakta yatarken oluşturulur. Bir röntgen uzmanı, yandaki bir odadan makineyi çalıştırarak gerekli olan resimleri çeker.

Göğüs BT taraması akciğer kanserini nasıl tespit eder?

Bir radyolog, akciğerde kanser olması olası herhangi bir anormal bölgenin olup olmadığını görmek üzere oluşan görüntüleri analiz edecektir. Görüntüde görülen bir nokta akciğer nodülü olarak bilinir ve takip edilmesi gerekir.

Bu noktalar göreceli olarak yaygındır. Akciğer kanserinin işareti olmanın yanı sıra enfeksiyon kökenli yaralar ya da kanser olmayan oluşumlar gibi başka sorunlara da işaret edebilirler. Bu anormallikler takip gerektirse de genellikle acil bir eylem gerektirmez.

Nodül büyük olarak kabul ediliyorsa ya da taramalar arasında büyüyorsa bu büyük olasılıkla akciğer kanseridir. Daha fazla tarama ya da test için bir nodül parçasının çıkarıldığı bir prosedür (biyopsi) de dahil olmak üzere daha fazla test gerekebilir.

Tarama programlarının faydaları nelerdir?

Semptomlara dayalı olarak akciğer kanseri tespit edildiğinde (örneğin uzun süren öksürük ve tekrarlayan göğüs enfeksiyonları gibi), akciğer kanserinin ileri bir aşamada olması olasıdır. Akciğer kanseri ileri aşamada tespit edildiğinde çok daha az tedavi seçeneği mevcuttur. Kanserinin hızlı bir şekilde tespit edilmesi kanser tedavilerinin etkili olma şansını artırabilir; insanların daha uzun süre yaşamasına ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesine yardımcı olur.

Tarama programları, akciğer kanserinin çok daha erken tespit edilmesini sağlayabilir. Araştırma, düşük doz BT taramalarının kullanılmasının, geleneksel bir göğüs röntgenine kıyasla erken bir tümörü yakalama olasılığının dört kat daha fazla olduğunu göstermektedir.

"ERS, akciğer kanserinin en erken aşamada tespit edilmesini ve taranmasını savunmaktadır. Akciğer kanseri, kanser türleri arasından en çok ölüme neden olan kanser türü olmaya devam etmektedir. Yüksek riskli bireyler için (eskiden ya da hala sigara içenler) düşük doz BT taraması programlarının devreye alınması hayatların kurtarılmasını sağlayabilir ve bu yıkıcı eğrinin değişmesine yardımcı olabilir."

Arzu Yorgancıoğlu, ERS Savunuculuk Konseyi Başkanı

Kanıtlar ayrıca tarama programlarının akciğer kanseri kaynaklı ölüm sayısının azalmasına yardımcı olabileceğini de ileri sürmektedir:

- Akciğer kanseri taraması ile ilgili yapılan en büyük çalışmanın sonuçları 2011 yılında yayınlanmıştır. Bu çalışmada düşük doz BT taramalarının, göğüs röntgenlerine kıyasla akciğer kanseri kaynaklı ölüm sayısını %20 oranında azaltacağı bulunmuştur.¹
- Bugüne kadar yapılmış olan ikinci büyük araştırma Belçika ve Hollanda'da yapılmış olup sonuçları 2020 yılında yayınlanmıştır. Bu araştırmada düşük doz BT taramaları yapılan yüksek akciğer kanseri riski olan erkeklerde, 10 yıl sonra akciğer kanseri kaynaklı ölümlerin %24 oranında azaldığı görülmüştür.²

Tarama programları ayrıca Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH) ya da kalp hastalığı gibi başka sorunları da tespit edebilmektedir. Bu sorunların bulunması halinde, hastalar takip edilecektir.

"Hedefli tarama programlarını son derece destekliyorum. Belirli risk grupları için düzenli göz kontrolleri ve diyabetik göz testleri gibi diğer hastalıklar için şu anda sunmakta olduğumuza benzer hedefli tarama programlarını devreye almak ve insanların bu programların faydalarını anlamalarını sağlamak çok önemlidir."

Janette, İngiltere, akciğer kanseri hastası ve hasta savunucusu

Tarama programlarının herhangi bir riski var mıdır?

Tarama programları kusursuz değildir ve bir dizi risk söz konusudur. Bu riskleri en aza indirmek için tarama programları sadece yüksek hastalık riskine sahip olduğu düşünülen kişilere sunulur.

Düşük doz radyasyon

Tüm x ışınları tarama sırasında az miktarda radyasyon kullanır. Düşük doz BT taramasında dozaj, geleneksel bir göğüs BT taramasına kıyasla %90 daha azdır. Yine de çok az sayıda vakada kansere neden olabilecek bir miktarda radyasyona maruz kalınır. Radyasyon miktarı, doğal ortamda

ortalama 6 ayda maruz kalacağı ya da geleneksel 15 göğüs röntgeninde maruz kalacağı radyasyon miktarına eşdeğerdir.

Hatalı sonuç alma

Nadir olmakla birlikte testler zaman zaman hatalı sonuçlar verebilir ve bir kişinin olmamasına rağmen akciğer kanseri olduğunu gösterebilir. Bu, örneğin bir kişinin tarama anında enfeksiyon yaşaması gibi farklı nedenlerle meydana gelebilir. Buna hatalı pozitif sonuç denir. Bu sonucu stres ve kaygıya neden olabilecek daha fazla test takip eder.

Zararsız olabilecek bir kanserin tedavi edilmesi

Zaman zaman tespit edilen akciğer kanseri vakaları çok yavaş ilerler ve diğer türlere kıyasla çok daha az zararlıdır. Yine size daha fazla test yapılabilir ve tedaviye gerek olmayabilir. Buna aşırı tanı denir. Testlerin riskleri ile faydalarını ve söz konusu olabilecek diğer sağlık sorunlarına dayalı olarak olası tedavileri doktorunuzla görüşmeniz önemlidir. Bu, nasıl devam edeceğinize dair bilgiye dayalı bir karar vermenize yardımcı olacaktır.

Geçtiğimiz 20 yılda araştırmalar, BT taramalarında tespit edilen akciğer nodülleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olmaya odaklanmıştır. Sağlık uzmanlarının akciğer nodüllerini tespit ederek bir taramada görüldükten sonraki adımları yönetmelerine olanak tanıyan çok sayıda kılavuz mevcuttur. Bulunan her türlü anormalliğin incelenmesi ve tedavi edilmesinde akciğer uzmanları ve göğüs radyologları gibi farklı disiplinlerden ekipler gereklidir. Bu, sadece kanser olan nodüllerin tedavi edildiğinden emin olmak üzere taramaya ilişkin risklerin büyük oranda azaltılmasını sağlamıştır.

Ulusal tarama programı nedir?

Akciğer kanseri riski en yüksek olan grupları bulmak ve bu gruptaki kişilere akciğer taraması randevuları sunmak üzere bir ulusal tarama programı.

Sigara içmek, akciğer kanserinin açık farkla en büyük risk faktörüdür. Kanıtlar, tarama programlarının sigara içmekte olan ya da sigara içmiş ve bırakmış 50 ile 74 yaş arası kişileri hedeflediklerinde en yüksek faydayı gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca kadınların erken aşamada akciğer kanseri tedavisine daha iyi yanıt verdikleri bulunmuş olup bu da taramanın avantajlarının kadınlar için daha da yüksek olabileceği anlamına gelmektedir.

Araştırmacılar, sigara bırakmak için destek sunulmasıyla birlikte akciğer kanseri tarama programlarının çok daha etkili olabileceğine inanmaktadır.

Bu spesifik gruplar, akciğer kanseri vakalarının tamamını oluşturmaz. Hava kirliliği, radon gazı ya da asbeste maruz kalma ya da akciğerleriniz için toksik olan diğer maddelere maruz kalma gibi akciğer kanseri ile ilişkili başka risk faktörleri de mevcuttur. Eskiden sigara içmiş olan kişiler gibi belirli bir yüksek riskli grubu seçerek tarama programlarında mümkün olduğunca çok sayıda vaka bulunması hedeflenirken diğer yandan sağlıklı kişiler için riskin en aza indirilmesi hedeflenir.

Taramalar ve testler için hastaneye yapılacak ziyaretleri düşünmek endişe verici olabilir. Bazı ülkelerde bu sürecin bireyler için nasıl daha kolay hale getirilebileceği düşünülmektedir. Örneğin İngiltere'de süpermarketlerin otoparkına park eden mobil sağlık ünitelerinde "akciğer sağlığı kontrolleri" sunulan bir pilot çalışma hayata geçirilmiştir. İnsanlar hızlı bir kontrol için bu üniteye uğramış ve gerektiğinde takip randevuları verilmiştir.

"Kimlerin taramaya dahil edileceğine karar vermek için daha fazla çalışılması gerekmekte birlikte hangi grup olursa olsun akciğer kanserinin erken aşamada tespit edilmesi çok önemlidir ve yaşamların kurtarılmasını sağlayabilir"

Janette, İngiltere, akciğer kanseri hastası ve hasta savunucusu

Ülkemde mevcut bir tarama programı var mı?

Bugüne kadar halkına akciğer kanseri için tarama seçeneği sunan ülkeler yalnızca ABD ve Çin olmuştur. Bu ülkelerde bu tarama ulusal sağlık sistemi kapsamındadır. Hollanda ve İngiltere gibi ülkeler bazı konumlarda tarama sunmuştur.

Riskler ile zararları dengelemek, sağlam ve etkili tarama programları geliştirmek sağlık yetkilileri ve tarama konseylerinin görevidir.

Gelecekte bizi neler bekliyor?

Uzmanların büyük bir kısmı kanıtların, akciğer kanseri taramasının kullanılmasının yaşamların kurtarılmasına yardım edeceğini desteklediğine inanmakta olup ulusal programların hayata geçirilmesi için şu an en doğru zamandır.

European Respiratory Society (Avrupa Solunum Derneği), European Society of Radiology (Avrupa Radyoloji Derneği) ile birlikte ulusal tarama programlarının uygulanması için harekete geçme çağırısında

bulunmaktadır. Daha fazla bilgi için ERS web sitesine göz atabilirsiniz: <https://www.ersnet.org/advocacy/eu-affairs/lung-cancer-screening--cutting-costs--saving-lives>

Avrupa ve uluslararası düzeyde münferit ülkelerin kendi tarama programlarını başlatmalarını desteklemek ve teşvik etmek için tavsiyelerde bulunulması gereklidir. Avrupa ve tüm dünyadaki ülkelerde gelecek yıllarda ulusal tarama programlarının başlaması olası gözükmemektedir.

Daha fazla bilgi edinin

- 2020 yılında bu dernekler tarafından ortak yayınlanan bir raporda akciğer kanseri taramasına dair en güncel kanıtlar ve ulusal programlar gerçekleştirmek için gerekli olan adımlar ortaya konulmuştur: <https://erj.ersjournals.com/content/erj/55/2/1900506.full.pdf>
- Bu rapor kaynaklı, her Avrupa ülkesinin ulusal tarama programlarının hangi aşamada olduğuna dair güncel bir özet sunan ek materyal buradan indirilebilir: <https://erj.ersjournals.com/content/55/2/1900506#sec-14>
- Avrupa Solunum Derneği tarafından sunulan akciğer kanseri taramasının önemi hakkındaki bir videoyu izleyin: <https://youtu.be/wyLb3cBkWz4>

ELF EUROPEAN
LUNG
FOUNDATION

ERS EUROPEAN
RESPIRATORY
SOCIETY

European Lung Foundation (ELF - Avrupa Akciğer Vakfı), European Respiratory Society (ERS - Avrupa Solunum Derneği) tarafından solunum tıbbı üzerinde olumlu bir etki oluşturmak için hastaları, toplumu ve solunum uzmanlarını bir araya getirmek amacı ile kurulmuştur. ELF, Avrupa kapsamında akciğer sağlığını iyileştirmeyi hedeflemekte olup akciğer hastalığı hakkında hastalara bilgi sağlamak ve kamusal farkındalığı artırmak için Avrupa'nın önde gelen tıp uzmanlarını bir araya getirmektedir.

Bu materyal, Janette Rawlinson, ELF Hasta savunucu grubu üyesi, Dr Georgia Hardavella (Solunum Danışmanı) ve Dr Nikolaos I. Kanellakis'in (Doktora Sonrası Araştırma Görevlisi) yardımlarıyla derlenmiştir. Bu bilgi formu Lung Cancer Europea (LuCE) tarafından desteklenmektedir.

Şubat 2021'de düzenlenmiştir.